

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
Φορμίωνος 83, Καισαριανή, τ.κ. 161 21. Τηλ. 210-7224123 fax.: 210-7223584
(Internet) <http://www.imkby.gr> - (e-mail) info@imkby.gr

Άριθμ. Πρωτ. Φ1/3/534

Έν Καισαριανῇ τῇ 20ῃ Ὀκτωβρίου 2023

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 281 η

Πρός
τά Ἡγουμενοσυμβούλια τῶν Ἱερῶν Μονῶν
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας

Ἀγαπητοί Πατέρες καί Ἀδελφοί
Ὅσιώτατες Ἀδελφές
χαίρετε ἐν Κυρίῳ.

ΘΕΜΑ : ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΣ

Ὁ ὅρος Ἀντίχριστος ἐμφανίζεται ἀποκλειστικά στήν ἐπιστολή Ἀ Ἰωάννου κεφάλαιο 2, στίχος 18 καί 22 καί στό κεφάλαιο 4, στίχος 3 τῆς ἴδιας ἐπιστολῆς. Ἐπίσης καί στήν ἐπιστολή Β Ἰωάννου στίχος 7. Ἀλλά ἡ ἴδια ἢ μιά ἀνάλογη πραγματικότητα εἶναι τό ἀντικείμενο διαφόρων ἀποκαλυπτικῶν χωρίων τῆς Καινῆς Διαθήκη¹. Κι ἐπειδή

---

¹ Μκ. 13,14 πρλ. 2 Θεσ. 2,3-12. Ἀπ 13,4-18.

έντάσσεται ὁ ἓνα δυαρχικό πλαίσιο πού μαρτυρεῖται ἀπό τήν Παλαιά Διαθήκη, πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό ἐκεῖ, ἐξετάζοντας τήν πρώτη, ἀτελή, ἀλλά ὑποβλητική κιόλας ἀποκάλυψη.

Παλαιά Διαθήκη

Ἦδη στήν Παλαιά Διαθήκη, βλέπουμε τήν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ στή γῆ νά προσκρούει ὁ ἐχθρικές δυνάμεις, πού, ἀνάλογα μέ τή συνάφεια τοῦ κειμένου, παρουσιάζονται μέ διαφορετικές ὁψεις.

1. Ὁ θρησκευτικός συμβολισμός τῆς ἀρχαίας Ἀνατολῆς πρόσφερε στήν ἀποκάλυψη μιᾶ ποιητική παρουσίαση τῆς δημιουργίας, στή μορφή μιᾶς μάχης μεταξύ τοῦ Θεοῦ δημιουργοῦ καί τῶν δυνάμεων τοῦ χάους, Θηρίων τερατόμορφων πού προσωποποιοῦν τήν ἀδάμαστη δύναμη τῆς θάλασσας². Ἡ ἴδια μυθική γλώσσα, καθαρισμένη ἀπό τά πολυθεϊστικά της κατάλοιπα, χρησιμεύει γιά τήν περιγραφή τῶν «*ἔσχατων καιρῶν*» μέ τά χαρακτηριστικά μιᾶς πάλης τοῦ Γιαχβέ ἐνάντια στό Δράκοντα³. Εἶναι πιθανό ἡ ἴδια πάλι

---

² Ἦσ. 51,9 ἐξ. Ψλ 73,13 ἐξ. 88,10 ἐξ.

³ Ἦσ. 27,1.

γλώσσα νά βρίσκεται στά παρασκήνια τοῦ προπατορικοῦ δράματος. Πράγματι, στή Γένεση, ὁ ἀντίπαλος στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ παίρνει τή μυθολογική μορφή τοῦ φιδιοῦ⁴. Ἔτσι, μέσα ἀπό τά σύμβολα, ἡ μορφή τοῦ Σατανᾶ προβάλλεται στά δύο ἄκρα τῆς θείας οἰκονομίας. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχήν Ἐχθρός τοῦ Θεοῦ.

2. Στά ἱστορικά ὅμως πλαίσια, ὁ Σατανᾶς δρᾷ στή γῆ μέσω ἀνθρωπίνων δυνάμεων. Οἱ ἐχθροί τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀντίπαλοι τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ, ὅταν γίνονται πρόσκομμα στό σχέδιο τῆς προνοίας του: ἡ Αἴγυπτος τόν καιρό τῆς Ἐξόδου, οἱ δυνάστες τῆς Ἀσσυρίας καί τῆς Βαβυλώνας, καταπιεστές τοῦ Ἰσραήλ καί λάτρεις ψεύτικων Θεῶν, πού τήν πνευματική τοῦς κυριαρχία ἀγωνίζονται νά ἐπεκτείνουν στή γῆ. Τό ἴδιο καί ὅλοι τελικά οἱ εἰδωλολάτρεις βασιλεῖς, πού ἡ ἄμετρη ἀσέβεια τοῦς ὠθεῖ νά ἐξισωθοῦν μέ τό Θεό⁵.

Ἡ ἱστορία παρουσιάζει λοιπόν ἓνα συνεχή ἀγῶνα ἀνάμεσα στό Γιαχβέ καί ὁ αὐτές τίς ἱστορικές δυνάμεις, ὡς τήν τελική σύγκρουση, ὅπου ὁ «Γῶγ, βασιλεὺς τοῦ Μαγῶγ» θά νικηθεῖ γιά πάντα⁶ καί θά ἐπακολουθήσει ἡ ἐσχατολογική σωτηρία.

---

⁴ Γεν. 3.

⁵ Ἰεζ. 28,2 ἐξ. Ἡσ. 14,13.

⁶ Ἰεζ. 38-39.

3. Οἱ ἐνέργειες τοῦ Ἀντίοχου τοῦ Ἐπιφανοῦς, ἐχθροῦ τοῦ Ἰσραήλ καί συγχρόνως διώκτη ὅλων ἐκείνων πού λάτρευαν ἀληθινά τό Θεό, ἐπιτρέπουν στό βιβλίο τοῦ Δανιήλ νά πραγματοποιήσῃ τή σύνθεση τῶν δύο προηγούμενων παραστάσεων. Εἶναι ὁ ἀσεβής πού ἔχει τήν ἀξίωση νά πάρῃ τή θέσιν τοῦ Θεοῦ⁷ καί πού ἐγκαθιστᾷ μέσα στό ἱερό τό βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως⁸. Εἶναι ἀκόμα τό ἐνδέκατο κέρασ πού ἐμφανίζεται στό τέταρτο Θηρίο μέ τή σατανική μορφή⁹. Ἡ κρίση του λοιπόν καί ἡ καταδίκη του προμηνύουν τήν ἐγκαθίδρυση τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ¹⁰.

Καينὴ Διαθήκη

Αὕτῃ τήν ἐσχατολογική προοπτική ἐπαναλαμβάνει ἡ διδασκαλία τῆς Καينῆς Διαθήκης, μέ τή διαφορά ὅμως ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐγκαινιάζεται στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἀντι-Θεός τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γίνεται τώρα ὁ ἀντι-Χριστός, πού δρᾷ ἤδη μέ τούς ἐγκαθέτους του, πρίν φανερωθεῖ ἀνοιχτά στήν ἐσχατολογική μάχη, ὅπου θά νικηθεῖ τελειωτικά.

---

⁷ Δν. 11,36.

⁸ Δν. 9,27.

⁹ Δν. 7,8.

¹⁰ Δν. 7,11-27·11,40-12,2.

1. Ἦδη στά ἀποκαλυπτικά κείμενα τῶν συνοπτικῶν, ἡ «μεγάλη θλίψις», πού προαγγέλλει ὁ Ἰησοῦς σάν προοίμιο στήν ἔνδοξη ἔλευση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου, περιλαμβάνει τήν ἐμφάνιση «ψευδοχρίστων», πού μέ ἀπάτη παρασέρνουν τοὺς ἀνθρώπους στήν ἀποστασία¹¹ καί ἔχει ὡς «σημεῖον» «τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως» πού θά ἐγκατασταθεῖ «ἐν τόπῳ ἁγίῳ»¹².

2. Στό χωρίο τῆς Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς κεφάλαιο 2, στίχοι 3-12, ὁ Ἀντίδικος τῶν ἔσχατων καιρῶν, ὁ Υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ Ἀσεβής, συμπεριφέρεται ὡς ἓνας πραγματικός ἀντι-Θεός¹³, σάν κι ἐκείνους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Εἶναι ὅμως συγχρόνως καί ἀντι-Χριστός πού μιμεῖται τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Κυρίου, μέ τήν ἔλευσή του, τόν ἰδιαίτερο χρόνο του πού καθόρισε ὁ Θεός, τήν ὑπερφυσική δύναμή του πού ἐνεργεῖ ψεύτικα θαύματα γιὰ τήν ἀπώλεια τῶν ἀνθρώπων¹⁴. Ἔτσι θά ὀλοκληρώσει στή γῆ τό ἔργο τοῦ Σατανᾶ¹⁵. Ἀλλά τό μυστήριον τῆς ἀσεβείας, πού αὐτός θά εἶναι ὁ κύριος δημιουργός του, βρίσκεται κιόλας σέ δράση¹⁶.

---

¹¹ Μκ. 13,5 ἐξ. 21 ἐξ. Μτ. 24, 11 πρλ.

¹² Μκ 13,14 πρλ.

¹³ 2 Θεσ. 2,4.

¹⁴ 2 Θεσ. 2.8-10.

¹⁵ 2 Θεσ. 2,9.

¹⁶ 2 Θεσ. 2, 7.

Γι' αυτό τόσοι άνθρωποι χάνονται καί ασπάζονται τό ψέμα αντί νά πιστεύουν στήν ἀλήθεια¹⁷. Ἄν ὁ Ἀσεβής δέν φανερώνεται ἀκόμα αὐτοπροσώπως, εἶναι γιατί κάτι ἢ κάποιος τόν «κατέχει»¹⁸-αἰνιγματική νύξη, πού ὁ Παῦλος δέν ἐπεξηγεῖ. Ὅπωςδήποτε ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Ἀσεβοῦς θά προηγηθεῖ τῆς παρουσίας τοῦ Ἰησοῦ, πού θά τόν ἐκμηδενίσει μέ τή φανέρωση τῆς ἐλεύσεώς του¹⁹.

3. Ἡ Ἀποκάλυψη παρουσιάζει μιά παρόμοια ἐσχατολογική προοπτική μέ τή βοήθεια τοῦ συμβόλου τῶν δύο τερατόμορφων Θηρίων. Τό πρῶτο συμβολίζει μιά πολιτική ἐξουσία πού βλασφημεῖ τό Θεό, ἀπαιτεῖ νά τό προσκυνοῦν καί καταδιώκει τούς ἀληθινούς πιστούς²⁰. Τό δεύτερο, μιά θρησκευτική πραγματικότητα πού προσποιεῖται τό Ἀρνίον (δηλαδή τό Χριστό), κάνει ψεύτικα θαύματα καί ἀποπλανᾷ τούς ἀνθρώπους, γιά νά προσκυνήσουν τό πρῶτο Θηρίο²¹. Ἔτσι πραγματοποιεῖται στή γῆ τό ἔργο τοῦ Σατανᾶ, τοῦ ἀρχαίου Δράκοντα, πού μεταβίβασε τίς ἐξουσίες του στό πρῶτο Θηρίο²². Μεγαλόπρεπη συμβολική ἔμπνευση πού, ὅσο κι ἂν ἀφορᾷ τούς «ἐσχατοὺς καιρούς», ἀποβλέπει συνάμα μέ

---

¹⁷ 2 Θεσ. 2, 11.

¹⁸ 2. Θεσ. 2,7.

¹⁹ 2 Θεσ. 2,8: βλ. 1,7-10).

²⁰ Ἀπ. 13,1-10.

²¹ Ἀπ. 13,11-18.

²² Ἀπ. 13, 2.

διφορούμενες λέξεις στη σύγχρονη τότε κατάσταση, όπου αγωνίζεται ή Ἐκκλησία τοῦ Ἰησοῦ, καθώς διώκεται ἀπό τήν εἰδωλολατρική αὐτοκρατορία τῆς Ῥώμης.

4. Στίς ἐπιστολές τοῦ εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη, τό ὄνομα τοῦ ἀντί-Χριστοῦ ὑποδεικνύει μιά πραγματικότητα προπάντων ἐπίκαιρη: ὁποῖος ἀρνεῖται ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, ἀρνούμενος ἔτσι τόν Πατέρα καί τόν Υἱό²³, ὁποῖος δέν ὁμολογεῖ «*Ἰησοῦν Χριστόν ἐν σαρκί ἐληλυθότα*»²⁴ αὐτός εἶναι ὁ Πλάνος, ὁ ἀντι-Χριστός. Ὁ Ἰωάννης ὑπαινίσσεται σαφῶς τούς αἰρετικούς καί τούς ἀποστάτες, πού στό πρόσωπό τους πραγματοποιεῖται ἤδη ἡ ἀποστασία πού προανήγγειλε ὁ Χριστός καί ἀντιμετώπισε ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Ἡ ἐσχατολογία λοιπόν πραγματώνεται, ἀλλά τό σύγχρονο δράμα τῆς πίστεως πρέπει νά κατανοηθεῖ σέ σχέση μέ μιά εὐρύτερη προοπτική, πού μιά πλήρη εἰκόνα της μάς προσφέρει ἡ Ἀποκάλυψη. Ἡ διδασκαλία γιά τόν Ἀντίχριστο παραμένει πολύ μυστηριώδης. Κατανοεῖται στά πλαίσια τοῦ αἰώνιου πολέμου, ὅπου ὁ Θεός καί ὁ Χριστός Του ἀντιμετωπίζουν τόν Σατανά καί τούς ἐπίγειους ἐγκαθέτους του, πού προσπαθοῦν ν' ἀποτύχει τό σχέδιο τῆς σωτηρίας, μέ δύο τρόπους: μέ τόν ἐγκόσμιο διωγμό καί μέ τή θρησκευτική ἀποπλάνηση. Θά ἦταν λάθος νά θελήσουμε νά δώσουμε ὀνόματα στό καθένα ἀπό τά

---

²³ Ἀ Ἰω. 2, 22.

²⁴ 1 Ἰω. 4,3. 2 Ἰω. 7.

σύμβολα πού χρησιμεύουν γιά νά δηλώσουν τήν παρουσία τῶν ἐγκαθέτων τοῦ Σατανᾶ. Ὅποιος ὅμως ἐνεργεῖ ὅπως αὐτοί, μετέχει κατά κάποιο τρόπο στό ἴδιο μυστήριο τοῦ Ἀντίχριστου. Πάντως αὕτη ἡ διαμάχη θά συνεχίζεται ἀδιάκοπα ὅ ὅλη τή διάρκεια τῆς ἱστορίας, τοποθετώντας τούς ἀνθρώπους στό ἐπίκεντρο μιᾶς πάλης, ὅπου κανένα ἀνθρώπινο μέσο δέν μπορεῖ νά θριαμβεύσει. Ἀλλά ἐκεῖ πού ἀποτυχαίνουν οἱ ἄνθρωποι, θά νικήσει τό Ἀρνίον²⁵, καί οἱ μάρτυρές του θά μετάσχουν στή νίκη του²⁶.

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί ἀγάπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος & Ὑμηττοῦ Δανιήλ.

---

²⁵ Ἀπ. 17,14)

²⁶ Ἀπ. 3, 21.